

Lokal nr 3. Järpås, Lidköping

Belägenhet: Beståndet ligger knappt 2 km NNV om Järpås och 15 km SV om Lidköping i Västra Götaland (N koord: 6478200, Ö-V koord: 1335100, H.ö.h: 65 m). Marken är en frisk f.d. åkermark utan översilning.

Tillgänglighet: Från Järpås, på väg 187 mot Lidköping, tar man av till vänster efter knappt 2 km, alldeles bakom en gård. Lövträdsbestånd syns från vägen. Fortsätt fram till järnvägen. Alldeles efter järnvägen på vänster hand ligger försöket. Det är begränsat med parkeringsutrymmen, men några bilar kan svänga in till vänster alldeles efter järnvägen.

Trädslag: Vårtbjörk (*Betula pendula*)

Markägare: Elis Qvick

Syfte: Avkommeprövning av nyutvalda plusträd för urval av genetiskt bra träd till fröplantager och för fortsatt, långsiktig skogsträdsförädling. Från och med år 2003 överfördes beståndet till ett gallrings- och stamkvistningsförsök.

Anläggning: Försöksmarken behandlades med Roundup före plantering med ettåriga täckrotsplantor på försommaren 1995. Markägaren såg sedan till att konkurrensen från ogräs var liten under etableringen genom upprepad mekanisk bearbetning.

Material: Avkommor från plusträd som främst valts i Sverige men även i Finland, Baltikum, Tyskland och Polen.

Försöksplan: Försöket är ursprungligen en avkommeprövning av 306 olika plusträd där avkommorna fördelats på 14 block med 1–2 plantor per plusträd i respektive block. Planteringsförbandet var 2 × 2 m och totala arealen: 1,7 ha. År 2002 (9 års fältålder) överfördes försöket till ett gallrings- och stamkvistningsförsök, varvid de ursprungliga parcellerna gjordes om till nettoparceller om 14 × 12 träd (672 m²). I försöket ingår tre olika gallringsstyrkor, som var och en finns representerade i fyra parceller: 1) svag gallring; 2) konventionell gallring respektive 3) stark gallring. Dessutom finns en parcell som utgörs av de ursprungliga parcellerna 13 och 14, som var tänkt att hållas ogallrad (se karta).

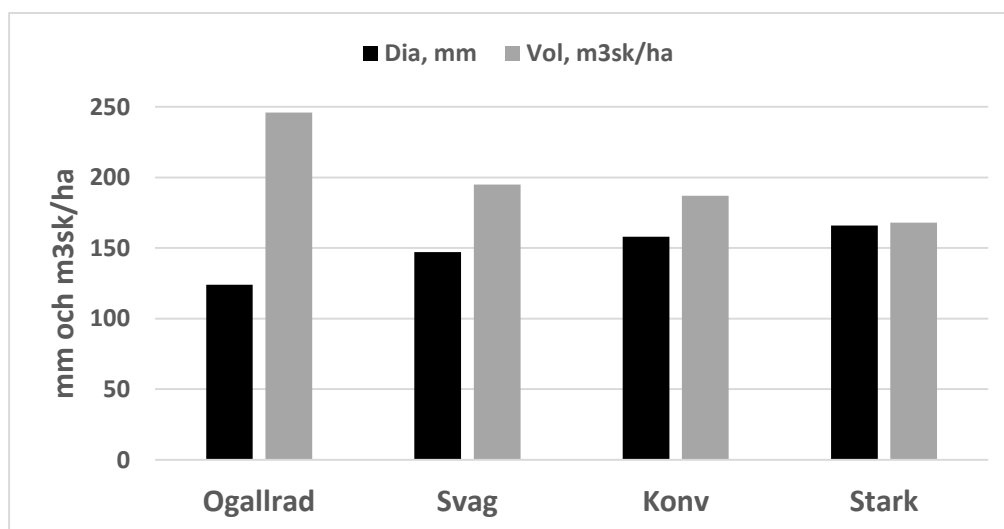
Skötsel: Första gallringen utfördes försommaren 2003 (9 år) med tre olika styrkor där antalet träd efter gallringen var: Svag = 1600 st ha⁻¹, Konventionell = 1250 st ha⁻¹ samt Stark = 800 st ha⁻¹. Därefter gallrades ytorna med svag och konventionell gallring år 2007/2008 (14 års total ålder) och försommaren 2013 utfördes en gallring i de konventionella och starka gallringsytorna. Av misstag gallrades även yta nr 13 som egentligen skulle lämnas orörd.

Sommaren 2003 stamkvistades tre slumpvisa valda rader i nettoparcellerna på alla gallrade ytor.

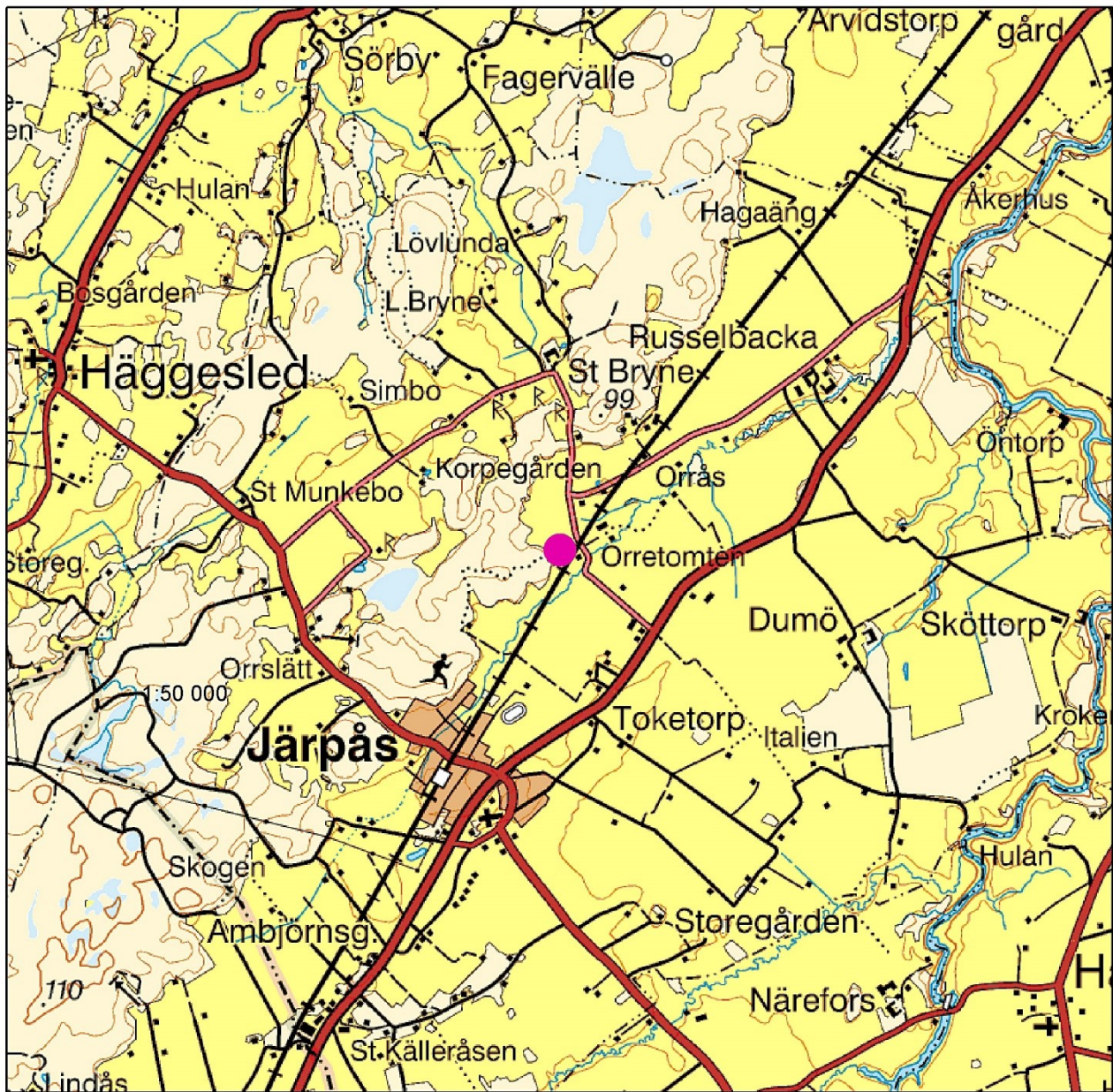
Produktion: Produktionsdata från mätningar hösten 2012 (19 år) och från gallringarna fram till år 2012 redovisas i Tabell 1. Mot bakgrund av att totalåldern endast är 19 år har tillväxten varit mycket bra. Medeltillväxten varierar beroende på gallringstyp runt 9–10 m³sk per ha och år. Som väntat är den totala produktionen högre ju färre träd som gallrats bort och medeldiametern är lägre i de mer stamrika behandlingarna (Figur 1). Försöket är fortfarande ungt varför mer långtgående slutsatser får vänta.

Tabell 1. Produktionsdata i Järpås försök (se karta) hösten 2012 (19 års totalålder). Totala produktionen erhålls som summan av volymen på levande och utgallrade träd. Observera att data avser läget innan gallringen gjordes försommaren 2013.

Yta	Gallrings typ	Data för alla levande träd 2012 (19 år)				Utgallrade träd				Total produktion	
		Ant träd	Höjd	Dia	Vol	2002 (9 år)		2007 (14 år)		2012 (19 år)	
		St/ha	dm	mm	m ³ sk/ha	St/ha	m ³ sk/ha	St/ha	m ³ sk/ha	m ³ sk/ha	m ³ sk/ha,år
13	Ej gallr	2098	184	124	246					246	13.0
3	Svag	982	178	146	142	714	11	580	39	192	10.1
4	Svag	982	179	150	150	848	15	595	42	207	10.9
7	Svag	1012	173	137	127	804	14	565	32	173	9.1
12	Svag	982	183	154	158	759	14	565	35	207	10.9
Alla	Svag	990	178	147	144	781	13	577	37	195	10.2
2	Konv	777	188	167	149	1165	23	461	36	208	11.0
5	Konv	818	181	151	127	1235	25	298	19	170	9.0
8	Konv	804	184	156	134	1190	25	357	27	185	9.8
10	Konv	818	184	159	140	1176	24	283	19	184	9.7
Alla	Konv	807	184	158	138	1192	24	350	25	187	9.8
1	Stark	804	187	168	154	1592	33			187	9.9
6	Stark	655	186	164	120	1622	35			157	8.3
9	Stark	670	187	167	128	1503	31			161	8.5
11	Stark	714	186	163	130	1682	34			165	8.7
Alla	Stark	711	187	166	133	1600	33			168	8.8

Figur 1. Medeldiameter i mm och total volymproduktion (m³sk ha⁻¹) för de olika gallringsalternativen hösten 2012, d.v.s. vid totalåldern 19 år. Medelvärdena baseras på fyra ytor per gallringstyp utom för den ogallrade behandlingen som endast utgörs av en yta. För detaljer, se tabell 1 ovan.

Försök nr 10, Järpås

Björk

Parcellnummer finns angivet på aluminiumstolpe i parcellens nedre vänstra hörn

